

4. Гресь Н. Л., Недоступ К. К. Спирні аспекти процедури справляння військового збору: *contra factum non datur argumentum*. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 15. С. 145-152. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.15.145>.

5. Кудирко О., Копистиренська Я. Трансформація військового збору в Україні: аналіз фіскальної ефективності, напрямів використання та шляхи подолання системних недоліків. *Економіка та суспільство*. 2026. № 84. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-84-42>.

Браїлко А.Є.,
здобувачка вищої освіти,
Науковий керівник – **Канцедал Н.А.,**
канд. екон. наук, доцент,
завідувач кафедри обліку і оподаткування
Полтавський державний аграрний університет
м. Полтава

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ СОНЯЧНИХ ПАНЕЛЕЙ

У сучасних умовах розвитку економіки та посилення енергетичних викликів особливої актуальності набуває використання альтернативних джерел енергії, зокрема сонячної. Зростання вартості традиційних енергоресурсів, необхідність забезпечення енергетичної незалежності підприємств та підвищення рівня екологічної безпеки стимулюють суб'єктів господарювання до впровадження власних джерел генерації електроенергії. Одним із найбільш ефективних напрямів є використання сонячних панелей, що дозволяє не лише забезпечувати власні потреби, але й реалізовувати надлишок електроенергії. У зв'язку з цим виникає необхідність належного відображення таких операцій у бухгалтерському обліку та визначення їх податкових наслідків, що обумовлює актуальність дослідження.

Метою є узагальнення особливостей бухгалтерського обліку та оподаткування операцій, пов'язаних із використанням сонячних панелей, виробництвом та реалізацією електроенергії.

Сонячні панелі у бухгалтерському обліку визнаються об'єктами основних засобів, оскільки використовуються протягом тривалого періоду та приносять економічні вигоди підприємству. Тому питання їх належного обліку завжди знаходять в полі наукових досліджень, у тому числі з питань оподаткування [1] та інвентаризації [2].

Первісна вартість таких активів формується з урахуванням витрат на придбання, транспортування, монтаж і введення в експлуатацію. У

подальшому нараховується амортизація, яка включається до складу витрат діяльності та впливає на формування собівартості виробленої електроенергії [3].

Вироблена електроенергія може використовуватися як для власних потреб, так і для реалізації. Формування її собівартості здійснюється шляхом включення витрат на амортизацію обладнання, обслуговування, оплати праці та інших витрат, пов'язаних із процесом виробництва. Це забезпечує обґрунтованість визначення фінансового результату та ефективності використання альтернативних джерел енергії.

Особливості має облік операцій з продажу електроенергії за механізмом самовиробництва, який передбачає взаємозалік вартості відпущеної та спожитої електроенергії. У разі перевищення обсягів споживання підприємство сплачує різницю постачальнику, а у протилежному випадку - отримує компенсацію. Такий механізм безпосередньо впливає на порядок відображення розрахунків і момент визнання доходу [4].

Операції з постачання електроенергії оподатковуються ПДВ за основною ставкою. Особливістю є застосування касового методу, відповідно до якого податкові зобов'язання виникають на дату отримання оплати або проведення взаємозаліку. Підприємства також можуть складати зведені податкові накладні за результатами звітного періоду. Щодо податку на прибуток, такі операції відображаються за правилами бухгалтерського обліку без застосування спеціальних податкових різниць.

Окремо виділяються операції з продажу та монтажу сонячних панелей, які поєднують реалізацію товарів і надання послуг. Дохід у цьому випадку визнається окремо за кожним видом операцій, що забезпечує більш точне визначення фінансового результату. При цьому надходження коштів, у тому числі від банківських установ у разі кредитування покупця, розглядається як звичайна оплата і не створює додаткових зобов'язань для підприємства.

Водночас для платників єдиного податку існують обмеження щодо здійснення діяльності з виробництва та продажу електроенергії. Зокрема, така діяльність може бути віднесена до операцій з підакцизними товарами, а застосування механізму взаємозаліку суперечить вимогам щодо грошової форми розрахунків, що створює ризик втрати права на спрощену систему оподаткування.

Для узагальнення основних господарських операцій доцільно представити їх у вигляді таблиці 1.

Узагальнюючи викладене, можна зазначити, що облік операцій, пов'язаних із використанням сонячних панелей, є комплексним і охоплює облік основних засобів, виробництва, реалізації та оподаткування. Важливим є правильне формування собівартості, визначення моменту

виникнення податкових зобов'язань та врахування обмежень, встановлених податковим законодавством [5].

Таблиця 1 – Операції з обліку сонячних панелей

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Придбання сонячних панелей	152	631
Введення в експлуатацію	104	152
Нарахування амортизації	23 (91)	131
Реалізація електроенергії	361	703
Нарахування ПДВ	703	641
Реалізація сонячних панелей	361	702
Списання собівартості панелей	902	281
Доходи від монтажу	361	703
Списання витрат на монтаж	903	23
Надходження коштів	311	361

Отже, впровадження сонячних панелей у діяльність підприємств є перспективним напрямом, який сприяє підвищенню їх енергоефективності та фінансової стабільності, однак потребує належної організації обліку та дотримання вимог податкового законодавства.

Список використаних джерел

1. Єрмолаєва М. В, Лега О. В, Канцедал Н. А. Податок на додану вартість: актуальні питання обліку розрахунків та звітності. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Вип. 1(10). DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.10-22>.

2. Лега О. В., Канцедал Н. А., Пешков А. М. Інвентаризація як інструмент забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2025. Випуск 34, С. 37-44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/34.5>.

3. Продаж електроенергії за механізмом самовиробництва: які наслідки з ПДВ та податку на прибуток. *Дебет-Кредит*. 28.05.2025. URL: <https://consulting.dtki.ua/taxation/pdv/22770-prodaz-elektroenergiyi-za-mexanizmom-samovirobnictva-i-aki-naslidki-z-pdv-ta-podatku-na-pributok>.

4. Продаж та монтаж сонячних панелей: облік та податки. *Дебет-Кредит*. 18.07.2025. URL: <https://consulting.dtki.ua/accounting/individual-transactions/23305-prodaz-ta-montaz-soniacnix-panelei-oblik-ta-podatki>.

5. Чи може платник ЄП продавати електроенергію від сонячних панелей? *Дебет-Кредит*. 04.04.2025. URL: <https://consulting.dtki.ua/simple/individual-single-tax/22291-ci-moze-platnik-jep-prodavati-elektroenergiuu-vid-soniacnix-panelei>.